

Besluit Flora- en Fauna-activiteit

Datum

3 mei 2024

Zaaknummer

2024-004780

Onderwerp

Omgevingswet Flora- en Fauna-activiteit

Inlichtingen bij

Provincieloket
026 359 99 99
post@gelderland.nl

Blad

1 van 12

Faunabeheereenheid Gelderland
Wassenaarweg 40
6843 NW ARNHEM

Locatie

Territorium Roedel Noord Veluwe

Gemeente

Ermelo, Putten, Harderwijk, Nunspeet, Elburg,
Oldebroek, Heerde, Epe, Apeldoorn en Barneveld

Activiteit

Verstoren van wolven met afwijkend gedrag

Beste meneer/mevrouw,

Besluit

Wij verlenen aan u deze omgevingsvergunning. Het besluit wordt kennisgegeven in het Provinciaal blad van Gelderland. Dit kunt u raadplegen via www.overheid.nl.

Belanghebbenden kunnen binnen zes weken na dagtekening van dit besluit bezwaar maken.

Richt uw bezwaarschrift aan: Gedeputeerde Staten, secretariaat Commissie rechtsbescherming, Postbus 9090, 6800 GX Arnhem. Graag "bezwaarschrift" vermelden op de envelop en op de brief. Vermeld ook het zaaknummer. Deze staan bovenaan deze brief. U kunt uw bezwaarschrift ook elektronisch indienen op het portaal Rechtsbescherming. Hiervoor gebruikt u DigiD, eHerkenning of eIDAS. Meer informatie vindt u op www.gelderland.nl/bezwaar en bij het Provincieloket 026 359 99 99. Als u een bezwaarschrift indient, schorst dat de werking van het besluit niet. Daarom kunt u bij de rechter een verzoek indienen voor een voorlopige voorziening. Zie www.rechtspraak.nl.

Markt 11 | 6811 CG Arnhem
Postbus 9090 | 6800 GX Arnhem

026 359 99 99
post@gelderland.nl
www.gelderland.nl

BNG Bank Den Haag
NL74BNGH0285010824
BIC-code BNG Bank: BNGHNL2G

Btw-nummer: NL001825100.B03
KvK-nummer: 51468751

 provincie
Gelderland

Datum

3 mei 2024

Zaaknummer

2024-004780

Blad

2 van 12

De bijlagen zijn onderdeel van dit besluit

Bijlage 1 bevat een toelichting op ons besluit. Ook zijn de voorschriften van dit besluit beschreven in bijlage 1. In bijlage 2 is een kaart van het werkingsgebied opgenomen en in bijlage 3 het onderliggende advies van de wolvengedragsdeskundige. Bijlage 4 bevat een (eerder) deskundigenrapport en in bijlage 5 is een second opinion opgenomen hierop. Neem alle bijlagen goed door.

Meer informatie

Heeft u nog vragen? Kijk daarvoor op [gelderland.nl](https://www.gelderland.nl). U kunt ook contact opnemen met het Provinciaal loket via telefoonnummer 026 359 99 99. Houdt u het zaaknummer van deze brief bij de hand. We kunnen u dan sneller helpen.

Met vriendelijke groet,
namens Gedeputeerde Staten van Gelderland,

ERIK Steenbergen

Teammanager Vergunningverlening

Bijlagen

- Bijlage 1 – Toelichting en voorschriften
- Bijlage 2 – Kaart werkingsprojectgebied
- Bijlage 3 – Advies wolvengedragsdeskundige
- Bijlage 4 – Deskundigenrapport 11-10-2023
- Bijlage 5 – Second opinion

BIJLAGE 1 – TOELICHTING EN VOORSCHRIFTEN

De opbouw van deze toelichting op de vergunning is als volgt:

- Allereerst wordt kort de aanleiding en de activiteit omschreven;
- Dan volgt de procedure;
- Daarna volgen het besluit en de voorschriften;
- Vervolgens is de motivering van het besluit toegelicht;
- De beslissing wordt afgesloten met een conclusie.

Aanleiding en omschrijving activiteit

Sinds eind januari 2024 komen bij het Wolvenmeldpunt regelmatig meldingen (inmiddels ruim 20) binnen over een jonge wolf, vermoedelijk wolvin, met afwijkend gedrag ten opzichte van mensen (en voertuigen). De wolvin benadert namelijk actief mensen (en hun voertuigen) op korte afstand. De wolvin vertoont daarmee sterke habituatie met grote zekerheid veroorzaakt door voedselconditionering. Wij hebben van deskundigen het advies gekregen om maatregelen te nemen voordat het wolvengedrag escaleert met alle gevolgen van dien, dit door middel van het toepassen van aversieve conditionering.

Het toepassen van aversieve conditionering is in lijn met het Interprovinciaal (hierna: IPO) wolvenplan en het recent door de provincie vastgestelde wolvenbeleid (dit beleid is vastgesteld op 21 november 2023 door Gedeputeerde Staten (GS) van Gelderland; de consultatie bij Provinciale Staten (PS) is op 7 maart 2024 afgerond). Om hier daadwerkelijk uitvoering aan te kunnen geven is een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit vereist op grond van artikel 5.1 lid 2 sub g van de Omgevingswet gelezen in samenhang met afdeling 11.2 van het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal).

De vergunning is verleend aan de Faunabeheereenheid Gelderland (hierna: FBE). Zij is het meest gepaste uitvoeringsorgaan om de vergunning uit te gaan voeren, dan wel door te machtigen. Wij verlenen deze dan ook, na korte afstemming, aan de FBE. De flora- en fauna-activiteit wordt in de bijlage bij de Omgevingswet omschreven als “een activiteit met mogelijke gevolgen voor van nature in het wild levende dieren of planten”. Met de beoogde flora- en fauna-activiteit worden de verbodsbepalingen van artikel 11.46 lid 1 aanhef en onder b van het Bal voor het opzettelijk verstoren van de wolf overtreden.

Procedure

Op deze vergunningaanvraag is de Algemene wet bestuursrecht (Awb) van toepassing. De omgevingsvergunning is gelet op artikel 16.62 van de Omgevingswet voorbereid met de reguliere voorbereidingsprocedure.

Historie vergunningverlening

Voor deze locatie is niet eerder een ontheffing in het kader van hoofdstuk 3 van de Wet natuurbescherming of omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit verleend. Voor het verstoren van wolven met afwijkend gedrag is wel al eerder een ontheffing op grond van hoofdstuk 3 van de Wet natuurbescherming verleend met zaaknummers 2022-014861, 2023-008238 en 2022-015316.

BESLUIT

Gedeputeerde Staten van Gelderland

HEBBEN BESLOTEN

gelet op de artikelen 5.2 lid 1, 5.18 en 5.29 van de Omgevingswet en artikel 4.6 van het Omgevingsbesluit, artikelen 8.74 k lid 1 en 7.8a lid 2 onder b van het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) en artikel 11.46 Besluit activiteit leefomgeving (Bal).

DE OMGEVINGSVERGUNNING TE VERLENEN

Zoals afgestemd met de FBE

voor de soort, de verbodsbepaling en het wettelijke belang zoals weergegeven in tabel 1

Tabel 1 Soort, verbod en belang

Soort	Verbod	Belang
Wolf (Canis lupus)	Artikel 11.46 lid 1 aanhef en onder b	Het opzettelijk verstoren A

A. (HR) In het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

en voor het gebruik van de middelen zoals weergegeven in tabel 2.

Tabel 2 Middelen

Soort	Verbod	Middel
Wolf (Canis lupus)	Het opzettelijk verstoren	Paintballgeweer FN 303 Less Lethal (of vergelijkbaar) en de bijbehorende paintballprojectielen.

Algemene voorschriften

1. De omgevingsvergunning geldt alleen voor het werkingsgebied zoals opgenomen in bijlage 2.
2. De omgevingsvergunning heeft een looptijd van 18 maanden na inwerkingtreding.
3. De omgevingsvergunning geldt uitsluitend voor de soort, het verbod en het belang zoals weergegeven in tabel 1, en het middel in tabel 2.

4. De vergunninghouder is gerechtigd om, door middel van een schriftelijke machtiging, geselecteerde (derde) partijen (hierna: uitvoerder(s)) aan te wijzen die namens de vergunninghouder handelingen mogen verrichten die onder de reikwijdte van deze vergunning vallen.
5. De vergunninghouder dient ervoor te zorgen dat alle uitvoerders die gemachtigd zijn om namens hem te handelen, voldoen aan de vereisten en voorwaarden die in deze vergunning en de toepasselijke wet- en regelgeving gesteld zijn. Deze omgevingsvergunning kan uitsluitend gebruikt worden door in opdracht van de vergunninghouder handelende (rechts)personen. De vergunninghouder blijft verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze omgevingsvergunning, ook wanneer handelingen worden uitgevoerd door een gemachtigde uitvoerder.
6. Elke machtiging aan een uitvoerder moet schriftelijk worden vastgelegd en moet ten minste de volgende informatie bevatten:
 - De volledige naam en contactgegevens van de uitvoerder;
 - Een specifieke beschrijving van de handelingen die aan de uitvoerder zijn toegestaan;
 - De periode waarvoor de machtiging geldig is.
7. De vergunninghouder moet een actuele lijst bijhouden van alle uitvoerders die gemachtigd zijn om namens hem/haar te handelen. Deze lijst moet beschikbaar zijn voor handhaving door de provincie Gelderland.
8. Het is de vergunninghouder niet toegestaan om machtigingen te verlenen aan uitvoerders die niet voldoen aan de kwalificaties en eisen die door de bevoegde autoriteiten zijn vastgesteld.
9. De vergunninghouder moet onmiddellijk de bevoegde autoriteiten informeren indien een machtiging wordt ingetrokken of indien er wijzigingen zijn in de informatie van de gemachtigde uitvoerders.
10. De omgevingsvergunning kan worden ingetrokken of geschorst indien blijkt dat de vergunninghouder of een van zijn gemachtigde uitvoerders niet voldoet aan de voorwaarden van de omgevingsvergunning of aan de toepasselijke wet- en regelgeving.
11. Gebruikers van de omgevingsvergunning zijn, tijdens de uitvoering, in het bezit van een draagverlof op basis van de Wet wapens en munitie.
12. Gebruikers van de omgevingsvergunning zijn voor het publiek herkenbaar middels signaalkleding. Tijdens de uitvoering van de omgevingsvergunning zorgt de houder van de vergunning ervoor dat een tweede persoon aanwezig is om het eventuele publiek ter plaatse over de handeling te informeren.
13. Het beschieten van de wolf met het paintballprojectiel moet met één of meerdere camera's worden vastgelegd t.b.v. monitoring van het effect.
14. De paintballprojectielen bevatten een kleurstof teneinde de herkenbaarheid van een eenmaal geraakte wolf gedurende enige tijd te vergroten.
15. Gebruikers van de omgevingsvergunning voeren de actie zodanig uit dat de wolf een associatie legt tussen de afschrikking en een mens of voertuig. De vergunning geldt voor die wolven die afwijkend gedrag vertonen, waarbij onder afwijkend gedrag wordt verstaan gedrag waarbij een wolf mensen of hun voertuigen benadert binnen een afstand van circa 30 meter.

16. De omgevingsvergunning wordt slechts toegepast in situaties waarin op dat moment afwijkend gedrag wordt vertoond. Tijdens de uitvoering dient de houder van de vergunning er zorg voor te dragen dat de veiligheid van aanwezige mensen is gegarandeerd. Om die veiligheid te waarborgen wordt de wolf eerst met handgebaren en luid spreken op voldoende afstand van mens of voertuig verjaagd, gebruik van de paintball volgt daarna. Voor het toepassen van het middel geldt een minimumafstand van de schutter tot de wolf van 15 meter en een maximumafstand van 30 meter, daarbij dient dusdanig gericht te worden dat de bilspier/achterhand van de wolf getroffen wordt en alleen indien sprake is van een stilstaande of langzaam bewegende wolf zodat nauwkeurig gericht kan worden.
17. Van de uitvoering van de omgevingsvergunning wordt een logboek bijgehouden.

MOTIVERING

Aanleiding

Op de Noord-Veluwe, met name in de omgeving van 'Het Leuvenumse Bos' en Speuld, zijn sinds eind januari 2024 meerdere meldingen binnengekomen van geringe schuwheid door een wolf bij ontmoetingen met een mens. Het gaat in totaal om ruim 20 meldingen die zijn binnengekomen bij het Wolvenmeldpunt en de provincie. Dit gedrag van de wolf manifesteert zich door enige tijd stil te blijven staan of geïnteresseerd naar mensen te kijken op wisselende afstanden, voordat de wolf zijn weg vervolgt. Daarnaast hebben zich enkele ontmoetingen voorgedaan, waarbij een wolf meerdere malen duidelijk op de aanwezigheid van een auto reageert of zodanig negeert dat dit niet meer aan te merken valt als normaal of toevallig gedrag. Het gemelde en vastgestelde gedrag is zonder meer afwijkend. Dat wordt met name bepaald door de zeer geringe afstand wolf – mens én wolf – auto. Het afwijkende gedrag leek op een zeker moment te zijn gaan liggen, maar zeer recent komen er weer meer meldingen binnen en laait het afwijkende gedrag weer op. Door het aanhoudende gedrag van de wolf en de risico's voor de mens is de provincie genoodzaakt om in te grijpen om in de (nabije) toekomst erger te voorkomen. Dit laatste is ook het advies van de geraadpleegde wolvengedragsdeskundige.

Noodzaak/wettelijk belang (art. 8.74k, lid 1, onder b, Bkl)

Afwijkend gedrag wolf

Zoals aangegeven zijn er op de Noord-Veluwe, met name in de omgeving van 'Het Leuvenumse Bos' en Speuld, sinds eind januari 2024 meerdere meldingen binnengekomen van geringe schuwheid door een wolf. Deze meldingen zijn zo goed als mogelijk verzameld en beschouwd door een wolvengedragsdeskundige. In hoofdstuk [2] van het advies van de wolvengedragsdeskundige (zie bijlage 3 bij dit besluit) zijn de waarnemingen in kaart gebracht en zijn deze beoordeeld en geduid. De conclusie van het advies is helder: het gedrag van de betreffende wolf zet onverminderd en met toenemende regelmaat door. Dit afwijkend gedrag noopt tot ingrijpen.

Openbare veiligheid

Het aanhoudende afwijkende gedrag vormt een serieus gevaar. Zowel op korte als op lange termijn. Het afwijkende gedrag van de wolven kan op korte én op lange termijn tot agressief gedrag leiden richting de mens, met lichamelijk letsel tot gevolg. De ervaringen uit het buitenland zijn herleidbaar naar vergelijkbaar gedrag van wolven. Dit gevaar en noodzaak van ingrijpen in dit kader worden toegelicht in het advies van de wolvengedragsdeskundige (zie onder hoofdstuk 5 van bijlage 3).

De vergunning wordt verleend in het belang genoemd in art. 8.74k, lid 1, onder b, onder 3, Bkl), dat luidt: “in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.” De vergunning wordt in dit geval specifiek verleend in het belang van de openbare veiligheid.

In het betreffende geval is er (bijna) sprake van ernstige habituatie, het gevaar bestaat nu dat deze wolf zo aan mensen gewend raakt dat ze agressief naar mensen kan gaan reageren met alle gevolgen van dien. Dit is uitgebreid beschreven in het bijgesloten advies van de wolvengedragsdeskundige. Verder wordt nog gewezen op hoofdstuk 5 (Gevaren en risico's van afwijkend wolvengedrag) van het deskundigenrapport (zie bijlage 4 van dit besluit) voor gevaar voor van de openbare veiligheid.

Dat dit wettelijke belang van de openbare veiligheid een rechtmatige grondslag kan bieden voor het opzettelijk verstoren van de wolf, wordt bevestigd in de rechtspraak (Rb. Midden-Nederland 24 januari 2024, ECLI:NL:RBMNE:2024:212, r.o. 7 e.v.).

Omdat het afwijkende gedrag van de wolf louter is gesignaleerd op de Noord-Veluwe is de noodzaak tot ingrijpen ook beperkt tot dat gebied. Daarom is het werkingsgebied van de vergunning begrensd – zie bijlage 2 bij deze vergunning.

Geen andere bevredigende oplossingen (art. 8.74k, lid 1, onder a, Bkl)*Alternatieven*

Om het gevaar voor de openbare veiligheid weg te nemen of zoveel mogelijk te voorkomen zijn de volgende alternatieven onderzocht:

- *Verjagen door middel van roepen en in de handen klappen;*

Dit is door de terreinbeheerders al meerdere malen toegepast zonder resultaat, zoals blijkt uit de beoordeling van de wolvengedragsdeskundige. Het afwijkende gedrag van de betreffende wolf blijft zich voortzetten. Daarmee vervalt dit alternatief.

- *Afsluiten van het leefgebied voor bezoekers;*

De wolf met afwijkend gedrag maakt deel uit van het territorium van de roedel op de Noord-Veluwe. Dit beslaat meerdere gemeenten (zie bijlage 2). Afsluiten van een dergelijk open gebied is niet uitvoerbaar. Bovendien is niet één gebied binnen het territorium eenduidig aan te wijzen waar de wolf met afwijkend gedrag zich op dat moment ophoudt. Daarmee vervalt dit alternatief.

- *Strenger handhaven op het verstrekken van voer voor de wolf;*

Het ongewenste gedrag van de betreffende wolf is zeer waarschijnlijk ontstaan door voedsel conditionering (zie bijlage 3). Handhaven op het mogelijk voeren van wolven gebeurt al. Intensivering daarvan heeft geen effect meer op de betreffende wolf, want het effect is al ontstaan (red: wolf met afwijkend gedrag). Bovendien is niet op elk mogelijk moment van de dag in een dusdanig groot gebied te controleren op gevallen waar een wolf gevoerd wordt. Daarmee vervalt dit alternatief.

- *Zenderen met een halsbandzender;*

Diverse deskundigen hebben geadviseerd om de wolf voorafgaand aan het afschrikken te zenderen. Dit zou ook volgen uit het IPO-wolvenplan 2019, maar is een te beperkte uitleg van het vooraf zorgvuldig tot stand gekomen beleid terwijl het zenderen, vanwege zijn grote impact op de wolf, terughoudend moet worden toegepast. GS hebben niet gekozen voor zenderen als onderdeel van het afschrikken. In het IPO-wolvenplan 2023 is het beleid vernieuwd om beter in te spelen op de actualiteit. Zenderen is geen stap in de escalatieladder voor probleemsituaties en probleemwolven. Het IPO-wolvenplan 2023 stelt ten aanzien van zenderen: "Zo mogelijk kan uit monitoringsaspecten ook overwogen worden de wolf te vangen, te verdoven en te zenderen."

De overweging dat het aanbrengen van een gps-zender met bijbehorende verdoving een te zwaar middel is voor een wolf die beginnend gehabitueerd gedrag vertoont, blijft overeind (zie advies in bijlage 3). Voor recidive biedt het wel een toegevoegde waarde met de mogelijkheid het gedrag te monitoren, gekoppeld aan locaties. Voor eventuele vervolgacties levert dit de gewenste ondersteuning om aversieve conditionering met behulp van het paintballgeweer uit te kunnen voeren. Zoals blijkt uit het advies, is op dit moment snelheid geboden om het vertoonde gedrag te stoppen. De eerste maatregel moet inzet van het paintballgeweer zijn (zie bijlage 3). Dit kan praktisch gemakkelijk uitgevoerd worden. De referenties van de toepassing in Yellowstone N.P. zijn veelbelovend. Daarmee is het alternatief zenderen in dit stadium nu niet aan de orde.

Conclusie

Uit bovenstaande alternatievenafweging, onder meer gebaseerd op advies van de wolvengedragsdeskundige, blijkt dat de inzet van paintball voor de betreffende wolf met afwijkend gedrag op de Noord-Veluwe in dit stadium de enige en beste oplossing is. Daarbij stelt de wolvengedragsdeskundige het verzoek om dit op een zo spoedig mogelijke termijn uit te voeren.

Middelen

Om aversieve conditionering door middel van afschrikking te bereiken, moet het mogelijk zijn om de wolf te treffen met afschrikprojectielen en moet de wolf de negatieve prikkel kunnen associëren met zijn eigen gedrag. Hiertoe zijn naast paintball alternatieve middelen zoals verdoven en zenderen, gooien met stenen, het gebruik van een katapult en het gebruik van rubberen kogels afgewogen.

Uit het advies van de wolvengedragsdeskundige blijkt dat een scherpe pijn veroorzaakt door een projectiel, waarvan de herkomst door een wolf niet begrepen wordt, zorgt voor een aanzienlijk sterkere aversieve ervaring dan andere middelen. En om dit veilig toe te kunnen passen is een grote doelnaauwkeurigheid een vereiste. Een tweede vereiste is dat de afstand goed ingeschat moet kunnen worden. Projectielen als rubberkogels hebben op korte afstand een te hoge inslagenergie. En gebruik op grote afstand is niet wenselijk vanwege de onduidelijkheid over te leggen associaties. Dan mist het raken zijn leereffect. Rubber of kunststofhagel vormt snel een risico door de spreiding en daarmee onnauwkeurigheid. Het treffen van een oog zou ernstig letsel veroorzaken. Dit geldt ook voor het gooien met stenen of bijvoorbeeld het gebruik van een katapult. Tot slot is het aanbrengen van een halsbandzender met bijbehorende verdoving een te zwaar middel voor een wolf die beginnend gehabitueerd gedrag vertoont (zie advies in bijlage 3).

Daarnaast wordt voor een uitgebreide middelenafweging verwezen naar hoofdstuk 7 (Afschrikmiddelen in het kader van aversieve conditionering) van deskundigenrapport (zie bijlage 4 van het besluit).

Paintball, daarentegen, is een goed alternatief met voldoende impact om te werken en met grote veiligheidsmarges. In Yellowstone NP wordt dit middel tegenwoordig bij voorkeur toegepast. Indien correct toegepast en gericht op de achterste delen van het lichaam, de gespierde achterhand. Niet de zijde of de kop met risico voor de ogen, is het een veilig middel. Ze bieden een ruime veiligheidsmarge, maar veroorzaken ook een gewenste fysieke reactie van ongemak die zeer effectief kan zijn tijdens leerzame momenten waarop je negatief gedrag probeert te veranderen zoals wolven die te dicht bij mensen komen. De ervaring in Yellowstone NP leert dat 84% van de beschoten wolven onmiddellijk reageerde met weg te rennen na zo'n actie.

Conclusie: het uiteindelijk gekozen paintballgeweer met de bijbehorende projectielen is nauwkeuriger dan de overige middelen. Het is, bij juist gebruik, niet lethaal en dient toch een proportionele pijnprikkel toe. De FBE gaat de vergunning doormachtigen aan een team professionele faunabeheerders in dienst van met name de regionale terreinbeheerders. Hiermee is een zorgvuldige uitvoering gegarandeerd.

Het, voorgeschreven, paintball-geweer met bijbehorende projectielen wordt wereldwijd gebruikt door politie-eenheden bij crisissituaties en geeft weinig kans op verwonden van het doelwit. Er is gekozen om vanwege herkenbaarheid kleurhoudende projectielen te gebruiken. Op deze wijze is een 'behandelde' wolf enige tijd goed te herkennen en kan er gemonitord worden op het effect van de beschieting. Tijdens de rechtsgang van de Wnb-ontheffing voor het gebruik van het

paintballgeweer is ter discussie gesteld of verfsporen een nadelige invloed op de roedelvorming van de wolf zouden kunnen hebben.

In tussentijd is advies ingewonnen bij experts. Geen enkele deskundige heeft aangegeven dat er redenen zijn om aan te nemen dat kleur een effect op het sociale gedrag zou kunnen hebben.

Omdat monitoring van de, met een paintballprojectiel beschoten, wolf zeer wenselijk is, is bewust gekozen om expliciet verfprojectielen te gebruiken. Op deze wijze is zekerheid te verkrijgen over het effect van de 'behandeling'. Indien het gedrag zich mocht blijven herhalen is, na afstemming met de wolvengedragsdeskundige, een herhaling van de 'behandeling' mogelijk. Zenderen van de betreffende wolf kan in dat stadium daarbij helpen om het gedrag intensiever te kunnen monitoren en de betreffende wolf mogelijk op te kunnen sporen. Verdoven en zenderen is of wordt geregeld via een zelfstandige toestemming.

Tot slot: de rechtbank Midden-Nederland heeft eerder overwogen dat aversieve conditionering van de wolf/wolven door inzet van een paintballgeweer een effectief en proportioneel middel is om de openbare veiligheid te beschermen (Rb. Midden-Nederland 24 januari 2024, ECLI:NL:RBMNE:2024:212, r.o. 34).

Gunstige staat van instandhouding (artikel 8.74k, lid 1, onder c, Bkl).

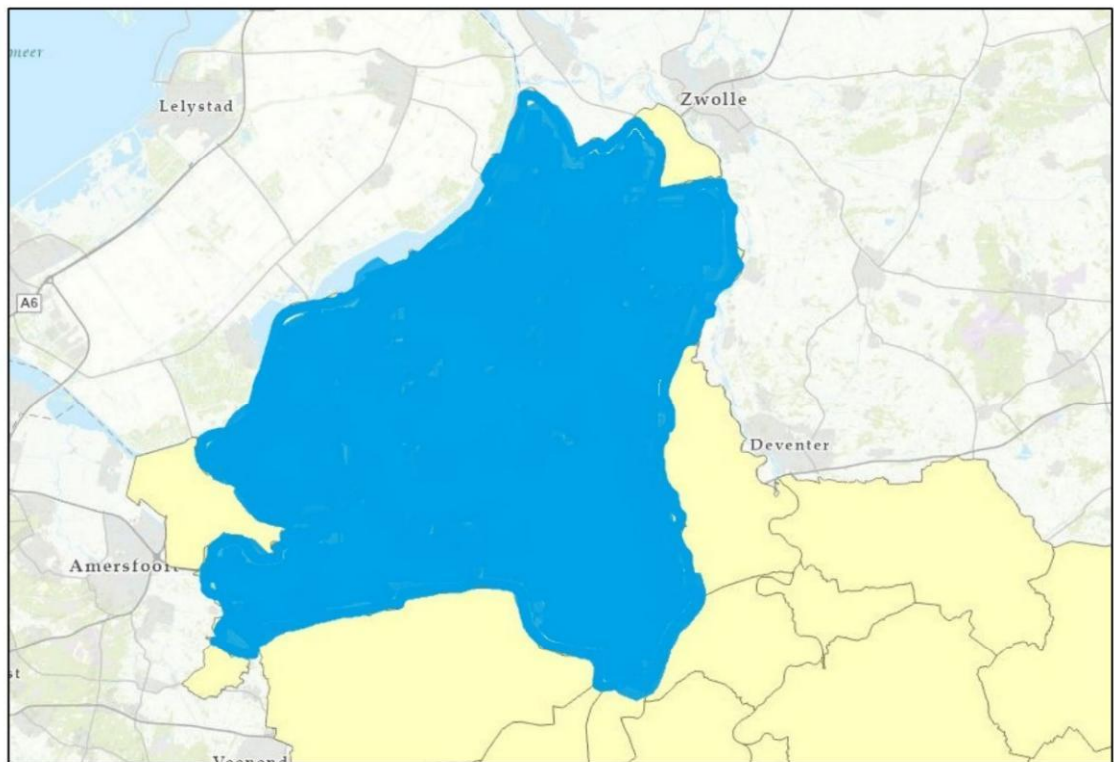
De wolven in Nederland kunnen niet als zelfstandige populatie worden aangemerkt. De wolf in Nederland behoort tot de Centraal- Europese wolvenpopulatie. Ondanks dat de wolf zich nog niet in een goede staat van instandhouding bevindt, ontwikkelt deze zich goed. Alle voortgangsrapportages onderbouwen met onder meer al minimaal 7 bezette territoria op de Veluwe. Gewogen schattingen gaan er van uit dat er najaar 2023 circa 80 wolven, alleen al, op de Veluwe aanwezig waren. Het gebruik van deze vergunning zal geen afbreuk doen aan de goede ontwikkeling van de wolf én dus geen afbreuk doen aan het streven naar een gunstige staat van instandhouding. Door nu in te grijpen wordt erger voorkomen. Afschrikken zonder blijvende negatieve gevolgen voor een individuele wolf doet geen afbreuk aan het ontwikkelen van een gunstige staat van instandhouding van de wolf als soort. Dit is bekrachtigd door de Rechtbank Midden-Nederland in haar tussenuitspraak van 1 september 2023 (zie Rb. Midden-Nederland 1 september 2023, ECLI:NL:RBMNE:2023:4453, r.o. 24).

Wolvenbeleid provincie Gelderland

Op 21 november 2023 hebben GS van Gelderland nieuw wolvenbeleid 'Grenzen aan de wolf in Gelderland' vastgesteld. De consultatie bij PS is op 7 maart 2024 afgerond. Onderdeel van het wolvenbeleid is dat provincie Gelderland wil ingrijpen in situaties waarbij de openbare veiligheid in het geding komt. Dit is voor wolf-mens conflicten ook al dusdanig vastgelegd in het IPO-wolvenplan. Aversieve conditionering in de vorm van paintball is daar één van de opties van. Maar in gevallen waarbij bijvoorbeeld agressief gedrag naar mensen vertoont wordt, behoort ook afschot (lethaal) tot de mogelijkheden. Dat laatste is in voorliggend geval (nog) niet aan de orde.

Conclusie

Gelet op de beperkte verstoring van de wolf, afgezet tegen het belang van de openbare veiligheid, kan de omgevingsvergunning worden verleend. Aan alle wettelijke vereisten wordt voldaan. Door nu in te grijpen wordt juist erger voorkomen. Afschrikken zonder blijvende negatieve gevolgen voor een individuele wolf doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de wolf als soort.

BIJLAGE 2 – KAART WERKINGSGBIED

Figuur 1. Het werkingsgebied van de vergunning (schematisch weergegeven in blauw). Dit betreft de gemeenten Ermelo, Putten, Harderwijk, Nunspeet, Elburg, Oldebroek, Heerde, Epe, Apeldoorn en Barneveld. De geel gearceerde gebieden betreffen overige Veluwse gemeentegrenzen.

Datum

3 mei 2024

Zaaknummer

2024-004780

Blad

12 van 12

BIJLAGE 3 – ADVIES WOLVENGEDRAGSDESKUNDIGE

BIJLAGE 4 – DESKUNDIGENRAPPORT 11-10-2023

BIJLAGE 5 – SECOND OPINION